

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

JIŘÍ MARTINEC

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

Pořádkové jednotky Policie České republiky

Bakalářská práce

Riot units of the Czech Republic Police

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Jozef Tóth

AUTOR PRÁCE

Jiří Martinec

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11. března 2022

Jiří Martinec

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Jozefu Tóthovi za odborné vedení při zpracování bakalářské práce. Mým nadřízeným a služebním funkcionářům za vytvoření vhodných podmínek ke studiu. A mé manželce za podporu a trpělivost.

ANOTACE

Práce monografickou formou determinuje problematiku pořádkových jednotek Policie České republiky za účelem přiblížení této specifické policejní činnosti jak příslušníkům bezpečnostních sborů, tak veřejnosti. Úvodní část vymezuje právní úpravu činnosti pořádkových jednotek a základní pojmy vztahující se k dané problematice. Následuje začlenění pořádkových jednotek do organizační struktury Policie České republiky a je pojednáno o historii pořádkových jednotek, jejich diferenciaci na tři typy a o jejich vnitřní organizační struktuře. V neposlední řadě jsou uvedeny jednotlivé specializace policistů pořádkových jednotek, je přiblížena výzbroj, výstroj, speciální vybavení, výcvik, úkoly a činnosti pořádkových jednotek vyplývající z právního řádu a interních aktů řízení.

KLÍČOVÁ SLOVA

krajská pořádková jednotka * Policie České republiky * pořádková jednotka * speciální pořádková jednotka * veřejný pořádek * vnitřní bezpečnost * zákrok

ANNOTATION

The thesis determines in a monographic form the issue of riot units of the Czech Republic Police in order to bring this specific police activity closer to both members of the security forces and the public. The introductory part defines the legal regulation of the activities of riot units and basic concepts related to the issue. The integration of riot units into the organizational structure of the Police of the Czech Republic follows and the history of riot units, their differentiation into three types and their internal organizational structure are discussed. Last but not least, the individual specializations of riot police officers are listed, the armament, equipment, special equipment, training, tasks and activities of riot police units arising from the legal order and internal management acts are presented.

KEYWORDS

regional riot unit * Police of the Czech Republic * riot unit * special riot unit * public order * internal security * crackdown

Obsah

Úvod	7
1 Právní úprava činnosti pořádkových jednotek	8
1.1 Ústavní zákony a zákony	8
1.2 Podzákoné právní předpisy a vnitřní předpisy	10
2 Vymezení základních pojmů	11
2.1 Veřejný pořádek	11
2.2 Vnitřní bezpečnost	11
2.3 Služební úkon	11
2.4 Služební zákrok	12
2.5 Zákrok pod jednotným velením	12
3 Pořádkové jednotky Policie České republiky	14
3.1 Historie pořádkových jednotek Policie České republiky	15
3.2 Působnost a úkoly pořádkových jednotek	18
3.3 Speciální pořádková jednotka	20
3.3.1 Vnitřní organizační struktura SPJ	22
3.4 Krajská pořádková jednotka	26
3.5 Družstva a skupiny pořádkových jednotek	29
3.5.1 Zákrokové družstvo	29
3.5.2 Eskortní družstvo	30
3.5.3 Operativní družstvo	30
3.5.4 Technická skupina	31
3.6 Zvláštní odborné zaměření a specializace členů pořádkových jednotek	32
3.6.1 Střelec	32
3.6.2 Zdravotník	32
3.6.3 Hasič	34
3.6.4 Lezec	34
3.6.5 Řidič	34
3.6.6 Kameraman	35
3.7 Výstroj, výzbroj a speciální vybavení pořádkových jednotek	35
3.7.1 Výstroj	35
3.7.2 Výzbroj	37
3.7.3 Speciální vybavení pořádkových jednotek	40

3.8 Výcvik příslušníků pořádkových jednotek.....	45
Závěr.....	48
Seznam použité literatury.....	50
Monografie.....	50
Zákonná úprava a interní akty řízení.....	50
Webové stránky a elektronické zdroje.....	51
Seznam obrázků.....	53
Seznam použitých zkratk.....	54

Úvod

Zpracované téma mé bakalářské práce jsem si zvolil, neboť jsem několik let členem Krajské pořádkové jednotky Ústeckého kraje. O činnost a fungování pořádkových jednotek se aktivně zajímám deset let, již od mého nástupu k Policii České republiky a tato problematika je mou srdeční záležitostí, ve které se snažím neustále zdokonalovat a rozvíjet.

Cílem práce je monografickou formou determinovat problematiku pořádkových jednotek Policie České republiky, a to především na základě analýzy poznatků získaných studiem uvedených bibliografických zdrojů a vlastních zkušeností z aktivního působení v krajské pořádkové jednotce, a srozumitelným způsobem přiblížit tuto specifickou policejní činnost jak příslušníkům bezpečnostních sborů, tak laické veřejnosti se zájmem o danou problematiku.

Při tvorbě práce byly použity další metody formální logiky, jako syntéza, dedukce a indukce. Část práce vychází z metody kompilace, především v oblasti vnitřní organizační struktury pořádkových jednotek, z důvodu zachování odbornosti a objektivnosti práce. V některých pasážích byla aplikována metoda komparace, která byla využita při srovnání speciálních a krajských pořádkových jednotek.

V první části práce je uvedena právní úprava činnosti pořádkových jednotek, vymezeny základní pojmy a přiblíženo začlenění pořádkových jednotek do organizační struktury Policie České republiky. Další část pojednává o historii pořádkových jednotek, jejich diferenciaci na speciální pořádkové jednotky, pořádkové jednotky krajských ředitelství a ochranné služby a jejich vnitřní organizační strukturu. V neposlední řadě jsou uvedeny jednotlivé specializace policistů pořádkových jednotek, je přiblížena výzbroj, výstroj, speciální vybavení, výcvik, úkoly a činnosti pořádkových jednotek vyplývající z právního řádu a interních aktů řízení.

1 Právní úprava činnosti pořádkových jednotek

Činnost pořádkových jednotek Policie České republiky je vymezena množstvím právních předpisů, které lze dělit podle jejich právní síly. Hierarchicky jsou to v první řadě ústavní zákony a zákony, dále pak podzákoné právní předpisy v podobě vyhlášek, nařízení a vnitřní předpisy, které nejsou součástí právního řádu.

1.1 Ústavní zákony a zákony

Základním pilířem pro činnost nejen pořádkových jednotek, ale i celé policie je ústavní pořádek České republiky, zejména pak ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*.

S policejní činností je zejména spojena ústavní zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, která vymezuje, že veřejnou moc lze uplatňovat pouze v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. A dále zásada legální licence, která je opakem první zásady a určuje, že každý může činit vše, co zákon nezakazuje, a nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.¹

Zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* stanoví, že zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu, a dále, že bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby², kdy Policie České republiky je zařazena do kategorie ozbrojených bezpečnostních sborů.

Za stěžejní právní předpis lze označit zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, který vymezuje postavení a činnost Policie České republiky takto:

¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 7. aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1, str. 33.

² Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, v posledním znění, čl. 1 a čl. 3.

„Policie České republiky (dále jen „policie“) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“). Policie působí na území České republiky, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak.“³

Zákon dále upravuje povinnosti, kterými jsou policisté vázáni a potřebnými zákonnými oprávněními, kterými pro řádný výkon policejních činností disponují. Z uvedených povinností je nutné zmínit povinnost iniciativy, přiměřenosti postupu, prokazování příslušnosti či poučování, a v neposlední řadě povinnosti policisty při použití donucovacího prostředku nebo zbraně.

Mezi významná oprávnění, kterými policisté zasahují do Listinou zaručených práv a svobod, patří zejména omezení osobní svobody, v podobě zajištění osoby podle § 26 odst. 1 písm. a) a f) zákona č. 273/2008 Sb. o *Policii České republiky*. Toto ustanovení se využívá i při zákrocích pořádkových jednotek pod jednotným velením při hromadném zajištění davu osob, hromadně narušujících veřejný pořádek. Mezi další oprávnění policie patří umístění osoby do policejní cely, prohlídka osoby, odnětí věci, vydání a odebrání zbraně, oprávnění ke vstupu do obydlí a dalších uvedených prostorů, přikázat každému, aby po nezbytnou dobu nevstupoval na určené místo, aby se po nezbytnou dobu nezdržoval, či setrval na určeném místě, zastavení a prohlídka dopravního prostředku a použití donucovacích prostředků k ochraně bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, o jejichž specifickém použití pořádkovými jednotkami bude blíže pojednáno dále. Základními oprávněními jsou podání vysvětlení, či prokázání totožnosti.⁴

Mezi sekundární právní předpisy, upravující činnost pořádkových jednotek, jak vyplývá již z výše zmíněného § 2 zákona o *Policii České republiky*,

³ Zákon č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*, v posledním znění, § 1 až § 3.

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*, v posledním znění, § 10 až § 63.

lze například zařadit zákon č. 141/1961 Sb., o *trestním řízení soudním (trestní řád)*, zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, zákon č. 250/2016 Sb., o *odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, zákon č. 251/2016 Sb., o *některých přestupcích*, zákon č. 84/1990 Sb., o *právu shromažďovacím*, zákon č. 361/2003 Sb., o *služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, či zákon č. 361/2000 Sb., o *provozu na pozemních komunikacích*.⁵

1.2 Podzákoné právní předpisy a vnitřní předpisy

Do této kategorie spadají právní předpisy nižší právní síly. Jedná se zejména o vyhlášku ministerstva vnitra č. 122/2015 Sb., o *policejním označení*, o obecně závazné vyhlášky územně samosprávných celků sloužící např. k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku, a dále pak o vnitřní předpisy nespádající do soustavy normativních právních aktů, které se ve strukturách policie označují jako interní akty řízení, kdy klíčovými IAŘ jsou pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o *zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti*, který komplexně upravuje organizaci a činnost pořádkových jednotek, dále pak *cvičební řád pořádkových jednotek a speciálních pořádkových jednotek*, který je přílohou rozkazu ředitele služby pořádkové policie č. 6/2015. Konkrétní pořádkové jednotky, kromě SPJ, jsou zřizovány na základě každoročně vydávaného rozkazu ředitele krajského ředitelství policie, který např. obsahuje seznam členů PJ či plán výcviku na kalendářní rok. Na závěr demonstrativního výčtu lze uvést závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o *plnění základních úkolů služby pořádkové policie*. Kategorie IAŘ je značně obsáhlá, proto jsou uvedeny pouze nejpodstatnější z nich, které se přímo týkají problematiky pořádkových jednotek.

⁵ policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *právní předpisy* [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-pravni-predpisy.aspx>

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Veřejný pořádek

Tento pojem není přímo definován v žádném zákoně, avšak se s ním v bezpečnostní praxi běžně pracuje. Podle odborné literatury lze veřejný pořádek charakterizovat jako: „*souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných, které jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy, jejichž zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti.*“⁶

2.2 Vnitřní bezpečnost

„*Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí.*“⁷

Ochrana veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti je jedním ze základních úkolů Policie České republiky, jak je uvedeno v ustanovení § 2 zákona o *Policii České republiky*.

2.3 Služební úkon

Jedná se o každou policejní činnost, která umožňuje policistům zabezpečovat plnění úkolů policie, při kterých dochází k zásahu do práv a svobod občanů, na základě zákonného zmocnění.⁸

⁶ MACEK, Pavel a David ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5, str. 11.

⁷ *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*, Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2004, str. 6, [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://www.frydlantno.cz/html/soubory/mimoradne-udalosti/3_prirucky/7_Slovník_KR.pdf

⁸ HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Pízeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1, str. 17.

2.4 Služební zákrok

Služebním zákrokem se rozumí takový služební úkon, při kterém dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití.⁹

2.5 Zákrok pod jednotným velením

Výše uvedený pojem je vymezen v ustanovení § 59 zákona o Policii České republiky.

„Při zákroku pod jednotným velením rozhoduje o použití donucovacího prostředku a zbraně velitel zakročující jednotky. O použití donucovacího prostředku a zbraně může na místě zákroku rozhodnout také nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele zakročující jednotky a jeho nadřízeného o použití donucovacího prostředku nebo zbraně musí být zadokumentováno záznamovou technikou se zvukem nebo v listinné podobě.“¹⁰

Doplňující výklad k jednotnému zákroku je zakotven v Pokynu policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, kde jsou uvedeni kompetentní velitelé, oprávněni rozhodnout o provedení zákroku. Jsou zde vyčleněny síly a prostředky k provedení takového zákroku a stanoveny podmínky, které je nutno dodržet před provedením, při provádění a po ukončení zákroku.

Služební zákrok, ať už standardní či pod jednotným velením, je specifickým prostředkem sloužícím k ochraně života, zdraví, majetku a k ochraně veřejného pořádku, za využití oprávnění k použití donucovacích prostředků nebo hrozby jejich použití. Jedná se o krajní prostředek využívaný jako ultima ratio, tedy jako poslední možnost v případech, kdy dané nebezpečí nelze odvrátit jiným způsobem. Při jednotném zákroku za použití donucovacích

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění, § 10 odst. 5.

¹⁰ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění, § 59 odst. 1.

prostředků odpovídá velitel opatření či zakročující jednotky v rámci nedílné velitelské pravomoci.¹¹

Na základě dlouhodobých zkušeností z policejní praxe lze konstatovat, že zákroky pod jednotným velením jsou značně komplikované, jak z řídicího a organizačního hlediska, tak z hlediska taktického. Pro velitele opatření je obtížné udržet si aktuální přehled o rychle se měnící bezpečnostní situaci a o stavu a rozmístění bojeschopných sil a prostředků, neboť se velitelský štáb často nenachází přímo na místě zákroku, a opatření je tak často doprovázeno technickými komplikacemi v souvislosti se spojením, kdy dochází ke zpoždění, či k nepředání radiových relací. Z tohoto důvodu bývá v praxi od zákroků pod jednotným velením často ustupováno již v rámci instruktáže, přičemž jsou preferovány menší operativní zákroky na úrovni skupin či družstev pořádkových jednotek z jejich vlastní iniciativy, čímž je odpovědnost za zákrok a použití donucovacích prostředků delegována na nižší velitelské pozice.

¹¹ MACEK, Pavel a David ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5, str. 21.

3 Pořádkové jednotky Policie České republiky

V současné době jsou v organizační struktuře Policie České republiky rozlišovány tři typy pořádkových jednotek.

Jedná se o speciální pořádkové jednotky, označované zkratkou SPJ, které jsou zřízeny jako samostatné organizační články krajských ředitelství policie a jsou dislokovány v ústeckém, jihomoravském, moravskoslezském kraji a v hlavním městě Praze. Policisté zařazení v SPJ jsou náležitě vycvičeni a disponují speciálním vybavením. Činnost v pořádkové jednotce vykonávají jako svou hlavní pracovní náplň a jsou k dispozici v režimu 24/7.

Druhým typem jsou pořádkové jednotky krajských ředitelství policie, také označovány jako krajské pořádkové jednotky a zkratkou KPJ. Tyto jednotky mohou být zřízeny v každém krajském ředitelství policie. Krajské pořádkové jednotky nejsou zřizovány jako samostatné organizační články, ale jsou složeny z vybraných policistů základních organizačních článků, zejména vnější služby, tedy obvodních a místních oddělení, oddělení hlídkové služby, dopravních inspektorátů a v některých případech i z příslušníků služby kriminální policie a vyšetřování územních odborů či odboru služby cizinecké policie. Tito policisté službu v jednotce vykonávají dobrovolně nad rámec svých služebních povinností a v případě potřeby jsou svoláni k plnění úkolů KPJ, přičemž disponují přidělenými osobními ochrannými prostředky a absolvují pravidelný výcvik.¹²

Novým typem je Pořádková jednotka Ochranné služby Policie České republiky. Na základě zhoršující se bezpečnostní situace a častých demonstrací, s hromadným narušováním veřejného pořádku v blízkosti policií chráněných objektů, byla v roce 2020 zřízena v rámci Ochranné služby Policie České republiky, tedy útvaru s celostátní působností, samostatná pořádková jednotka, která je založena na stejném principu, jako pořádkové jednotky krajských ředitelství policie.

¹² Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 2, čl. 30.

3.1 Historie pořádkových jednotek Policie České republiky

Po sametové revoluci v listopadu roku 1989 se nově formující demokratická společnost snažila oprostít od všech neduhů padlého komunistického režimu, což byl jeden z hlavních důvodů, který vedl ke zrušení Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti, který plnil funkci pořádkové jednotky od 1. 9. 1970 do 10. 1. 1990 a byl zřízen k posílení akceschopnosti Veřejné bezpečnosti, kdy měl plnit tyto tři základní úkoly:

„1. vytvářet stálou pohotovost příslušníků a technických prostředků ke zvládnutí mimořádných událostí, demonstrací a porušování veřejného pořádku velkými skupinami osob;

2. posilovat výkon bezpečnostní služby ve velkých městech a při velkém shromáždění osob;

3. plnit funkci odborné nástupní školy VB pro příslušníky zařazené u pohotovostních útvarů.“¹³

Následně v únoru 1990 byly zrušeny i všechny ostatní pohotovostní útvary, plnící funkci pořádkových jednotek, které působily při krajských správách Veřejné bezpečnosti. Stávající technické prostředky, kterými Pohotovostní pluk VB disponoval, měly být převedeny do správy Československé lidové armády a požárních sborů.¹⁴

Následovalo období divokých devadesátých let, kdy měla Policie České republiky velmi omezené možnosti při potlačování demonstrací, nepokojů a při hromadném narušování veřejného pořádku. V první polovině devadesátých let se značně projevovala absence pořádkových jednotek, zejména při častých střetech mezi hnutím skinheads a anarchisty. S rostoucí agresivitou demonstrantů, různých subkulturních skupin, a rozvíjejícím se fenoménem diváckého násilí na fotbalových stadionech, byla na základě analýzy

¹³ MUZIKANTOVÁ, Marie. *Pohotovostní pluk VB MV ČSR (1969) 1970-1990 (Nástin organizačního vývoje)*. Sborník Archivu Ministerstva vnitra 2/2004, Odbor archivní a spisové služby MV ČR. Praha 2004, s. 75-95. [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik2-2004/pohotovostni_pluk.pdf

¹⁴ tamtéž

bezpečnostních rizik v polovině devadesátých let minulého století zformulována nová pravidla a byly postupně vytvářeny podmínky pro vznik nových organizačních článků k ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti.¹⁵

Dne 19. května 1995 rozkazem policejního prezidenta č. 41 byla zřízena Stálá pořádková jednotka Policie České republiky správy hl. m. Prahy. Krátce po svém vzniku se jednotka zapojila do bezpečnostních opatření na území hlavního města Prahy, ale její působnost se na základě žádostí ředitelů krajských správ Policie ČR rychle rozšířila na celé území republiky. Stálá pořádková jednotka disponovala profesionálně vycvičenými a vybavenými policisty, kteří byli schopni kdykoli, rychle, efektivně a adekvátně v mezích zákona reagovat na vývoj bezpečnostní situace.¹⁶

V roce 1998 došlo k podstatné reorganizaci stálé pořádkové jednotky a byly navýšeny početní stavy policistů, kdy ze dvou skupin nově vznikla čtyři oddělení, a v roce 2003 byla stálá pořádková jednotka přejmenována na speciální pořádkovou jednotku.¹⁷

Od roku 1992 na celém území České republiky sice působily i okresní pořádkové jednotky, které byly sestaveny z určených, fyzicky zdatných policistů, kteří byli služebně zařazeni v různých organizačních článcích okresních ředitelství policie, avšak těmto policistům chyběly jak technické prostředky, osobní ochranné pomůcky, tak i jakýkoliv výcvik. Na přelomu milénia začaly vznikat na jednotlivých krajských správách Policie České republiky krajské pořádkové jednotky za účelem zajištění bezpečnosti Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze v roce 2000.

„Prudké a tvrdé pouliční boje rozpoutané zahraničními demonstranty v dopoledních hodinách dne 26. 9. 2000, vnesly do pražských ulic do té doby nevídaný rozsah násilí a ničení veřejného i soukromého majetku. Celodenní úsilí

¹⁵ policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Pořádkové jednotky a antikonfliktní týmy*, [online]. [cit. 1.1.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkove-jednotky-a-antikonfliktni-tymy.aspx>

¹⁶ tamtéž

¹⁷ a-portal.pcr.cz: intranetový portál Policie České republiky, *Speciální pořádková jednotka*, [online]. [cit. 27.1.2022]. Dostupné z <https://a-portal.pcr.cz/nrvs/spj/SitePages/historie.aspx>

policistů stálé pořádkové jednotky, podpořené posilami z celé republiky bylo korunováno až ve večerních hodinách. Veřejný pořádek byl obnoven, bezpečnost účastníků zasedání byla zajištěna a v policejních celách skončilo několik set výtržníků.“¹⁸

Obrázek 1: Útok na policejní hlídku při zasedání MMF a Světové banky v Praze dne 26. září 2000. Autor: Dan Materna. Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/patnact-let-od-zasedani-mmf-v-praze.A150916_130622_domaci_cen/foto/JB5e2abd_mat2.jpg

Tyto události velmi výrazně formovaly následný vývoj v oblasti činnosti pořádkových jednotek Policie České republiky, jejich organizace, vybavení, taktiky, metodiky a výcviku, čímž byla započata éra profesionalizace této specifické policejní činnosti.

Začátkem roku 2010 došlo k rozdělení území České republiky na čtrnáct služebních obvodů nově zřízených krajských ředitelství policie. Nová organizační struktura útvarů Policie České republiky s územní působností si vyžádala přijetí odpovídajících opatření k zajištění bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, kdy tato opatření zahrnovala také zvýšení počtu krajských pořádkových jednotek z původních osmi na čtrnáct. Součástí rozvoje policie byla i koncepce předpokládající zřízení nových speciálních pořádkových jednotek. Tyto jednotky

¹⁸ a-portal.pcr.cz: intranetový portál Policie České republiky, *Speciální pořádková jednotka*, [online]. [cit. 27.1.2022]. Dostupné z <https://a-portal.pcr.cz/nrvs/spj/SitePages/historie.aspx>

průběžně vznikaly v rámci Krajských ředitelství policie Jihomoravského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje do roku 2012.¹⁹

V současné době je zřízeno dvanáct krajských pořádkových jednotek mimo krajská ředitelství policie jihomoravského a moravskoslezského kraje, kde byly krajské pořádkové jednotky po vzniku speciálních pořádkových jednotek z úsporných důvodů zrušeny.²⁰ V roce 2020 rozšířila řady těžkooděnců nově zřízena Pořádková jednotka Ochranné služby Policie České republiky.

Z taktických důvodů nejsou v práci uvedeny přesnější počty policistů vykonávajících službu v pořádkových jednotkách.

3.2 Působnost a úkoly pořádkových jednotek

Pořádkové jednotky primárně působí na území mateřského krajského ředitelství, avšak vyžaduje-li to bezpečnostní situace, mohou působit na celém území České republiky. Pořádkové jednotky zejména chrání bezpečnost osob a majetku, spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti a provádí bezprostřední opatření k jeho obnově, byl-li závažným způsobem narušen. Nezastupitelným způsobem se podílí na plnění úkolů policie v rámci integrovaného záchranného systému při záchranných a likvidačních pracích při mimořádných událostech či živelných pohromách. Pořádkové jednotky zajišťují výkon služby v případech vyžadujících nasazení většího počtu sil a prostředků policie, například při sportovních či kulturních akcích nebo při pátrání po osobách a věcech. Pořádkové jednotky dále poskytují součinnost při zákrocích zásahovým jednotkám krajských ředitelství policie, Útvaru rychlého nasazení a dalším službám policie. Také zajišťují ozbrojené doprovody cenin a jaderného či jiného zvláštního materiálu. V neposlední řadě posilují výkon hlídkové služby v určených územních obvodech.²¹

¹⁹ policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Pořádkové jednotky a antikonfliktní týmy*, [online]. [cit. 1.1.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkove-jednotky-a-antikonfliktni-tymy.aspx>.

²⁰ tamtéž

²¹ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, *o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti*, v posledním znění, čl. 14.

Na základě vývoje bezpečnostní situace a celosvětově rostoucího trendu aktivních ozbrojených útoků na měkké cíle, přijala Policie České republiky, po střeleckém útoku v Uherském Brodě v roce 2015, opatření v podobě celorepublikového zavedení prvosledových hlídek. Tyto hlídky jsou zřízeny v krajských ředitelstvích policie a již ve všech územních odborech. Prvosledové hlídky jsou tvořeny nejméně dvěma, v ideálním případě nejméně třemi policisty, s dojezdovým časem na místo události zpravidla do osmi minut. Jsou vybaveny rozšířenou balistickou ochranou v podobě balistických vest, přileb a štítů, disponují dlouhými zbraněmi, taktickým a zdravotnickým materiálem a procházejí intenzivnějším výcvikem oproti běžným policistům, zaměřeným na taktiku a ovládání zbraní skupinového vyzbrojení.²²

U speciálních pořádkových jednotek jsou v rámci posílení přímého výkonu služby velená do služby speciální zákroková družstva (tzv. amoková družstva), která jsou sestavena ze čtyř až osmi členů, jsou náležitě vybavena a připravena okamžitě reagovat dle potřeby operačního střediska na mimořádné události s aktivním útočníkem, a plnit úkoly prvosledových hlídek či jejich podpory.

Obrázek 2: Amokové družstvo SPJ Ústeckého kraje při taktickém cvičení složek IZS v Teplicích. Zdroj: <https://teplicky.denik.cz/galerie/fotografie-ze-cviceni-pri-prepadeni-hotelove-skoly.html?back=4090675493-669-15&photo=24>

²² HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1, str. 82-86.

Výhoda těchto amokových družstev speciálních pořádkových jednotek oproti zásahovým jednotkám spočívá v rychlejším dojezdovém čase na místo události, neboť tato družstva vykonávají přímý výkon služby v terénu i s potřebným vybavením a disponují větším počtem vycvičených policistů k řešení krizové situace oproti prvosledovým hlídkám.

O vyslání pořádkové jednotky rozhoduje na základě žádosti oprávněného policisty ředitel krajského ředitelství policie nebo jím určený vedoucí policista. Vyžaduje-li bezpečnostní situace vyslání pořádkových jednotek z více krajských ředitelství policie, rozhoduje o jejich vyslání první náměstek policejního prezidenta nebo jím určený vedoucí policista.²³

O nasazení pořádkové jednotky rozhoduje velitel opatření. O rozmístění policistů, způsobu a taktice provedení služebního zákroku a o volbě konkrétních donucovacích prostředků v místě nasazení rozhoduje velitel pořádkové jednotky. Část úkolů velitele pořádkové jednotky může být delegována na nižší velící úroveň, tedy na velitele skupin či družstev.²⁴

3.3 Speciální pořádková jednotka

Obrázek 3: Rukávový znak SPJ Praha. Zdroj: <https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=51&utvar=Speci%ED%20po%F8%ED%20jednotka%20krajsk%ED%20F8%ED%20police%20hlavn%ED%20m%ECsta%20Prahy>

V rámci organizační struktury je speciální pořádková jednotka zřízena jako samostatný odbor krajského ředitelství policie se systematizovanými služebními a pracovními místy a je zařazena do přímé podřízenosti náměstka ředitele krajského ředitelství policie pro vnější službu. Zřízením těchto jednotek došlo k plošnému pokrytí území České republiky speciálně vycvičenými, vybavenými a vyzbrojenými policisty, schopnými profesionálně zasáhnout, zejména pod jednotným velením, na místech, kde je třeba

²³ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 15.

²⁴ tamtéž

nasadit větší množství sil a prostředků i za využití speciálních technických prostředků či dovedností. Speciální pořádkové jednotky jsou zřízeny a dislokovány v rámci:

- Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy se sídlem v Praze,
- Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje se sídlem v Brně,
- Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje se sídlem ve Frýdku-Místku,
- Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem.

Doba služby policistů je zpravidla rozvržena do 24 hodinových směn. Výjimku tvoří SPJ Praha, kde policisté ze dvou oddělení slouží ve 4 denních turnusech, přičemž jedno oddělení vykonává 12 hodinovou směnu a druhé oddělení je v pohotovosti na pracovišti pro případ potřeby. Poté následují 4 dny volna a střídají je další dvě oddělení. Část směny příslušníků SPJ je věnována služební přípravě a část přímému výkonu služby či výkonu služby v rámci policejních akcí a bezpečnostních opatření.

Do speciální pořádkové jednotky lze zařadit fyzicky, psychicky a zdravotně způsobilého policistu, který splňuje požadavky stanovené zákonem č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*. Nejedná se o klasické výběrové řízení ve smyslu ustanovení § 22 tohoto zákona, nicméně ustanovení policisty na služební místo v SPJ zpravidla předchází několikadenní studijní pobyt, při kterém policista prochází fyzickými a psychologickými testy, střeleckými prověrkami a plní mnoho zátěžových zaměstnání. Vše pod dohledem policejního psychologa a instruktorů služební přípravy, za účelem ověření osobnostních předpokladů a vhodnosti uchazeče pro službu u speciální pořádkové jednotky.

Fyzické testy pro 1. skupinu, do které jsou policisté speciálních pořádkových jednotek zařazeni, se skládají z několika sportovních disciplín. Základem je člunkový běh 4 x 10 metrů, celomotorický test po dobu 2 minut, klik vzpor ležmo s maximálním počtem opakování a běh na 1000 metrů, což jsou i základní disciplíny, jejichž splnění je nezbytné pro nástup uchazečů k Policii

České republiky. Nad rámec těchto základních disciplín obsahují fyzické testy pro SPJ dále přitahy na hrazdě a sedy-lehy s maximálním počtem opakování, a plavání na vzdálenost 100 metrů v čase do 2:30 minut. Fakultativně si některé jednotky doplňují baterii cviků o další náročnější disciplíny, jako například o Cooperův test, crossfit či ověření znalostí a návyků z použití donucovacích prostředků a sebeobrany.

3.3.1 Vnitřní organizační struktura SPJ

Speciální pořádkové jednotky jsou zpravidla členěny na čtyři oddělení a dále na skupiny a družstva, která plní specifické úkoly, podle kterých se dělí na zákroková družstva, eskortní družstva, technická družstva a operativní družstva.

Speciální pořádkovou jednotku tvoří:

- velitel SPJ, který je zároveň vedoucím odboru,
- zástupce vedoucího,
- vedoucí oddělení,
- zástupci vedoucích oddělení,
- vedoucí skupin,
- velitelé družstev,
- instruktor metodik,
- instruktoři služební přípravy,
- psycholog,
- policisté speciální pořádkové jednotky.²⁵

Tito policisté mají jasně stanovené úkoly, kdy každý policista zařazený v SPJ by měl přesně vědět, co má dělat, aby jednotka působila v celku jako kompaktní, disciplinovaný a sehraný organismus.

3.3.1.1 Vedoucí speciální pořádkové jednotky

Vedoucí speciální pořádkové jednotky zejména řídí jednotku a odpovídá za její přípravu a akceschopnost. Rozhoduje o taktice provedení služebního

²⁵ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 19.

zákroku a nese odpovědnost za jejich zákonnost. Po ukončení nasazení jednotky zpracovává vyhodnocení a dokumentaci k zákroku. Kontroluje výkon služby podřízených policistů. Dále odpovídá za hospodárné využívání svěřených prostředků, jejich údržbu a provoz, správné ukládání, ošetřování a používání výstroje, výzbroje a technických prostředků. Vytváří podmínky pro zvyšování odborné kvalifikace podřízených policistů a jejich fyzické zdatnosti. Rozhoduje o doporučení nebo nedoporučení vhodnosti zařazení policistů s požadovanými psychickými a fyzickými předpoklady do jednotky a poskytuje podklady řediteli krajského ředitelství policie. Jeho přímým nadřízeným je náměstek ředitele pro vnější službu krajského ředitelství policie.²⁶

3.3.1.2 Zástupce vedoucího speciální pořádkové jednotky

Zastupuje vedoucího speciální pořádkové jednotky v době jeho nepřítomnosti a v plném rozsahu plní jeho úkoly s výjimkou věcí, které si vedoucí vyhradil pouze do své kompetence. Zpracovává plán činnosti a plán kontrol, provádí kontrolu výkonu služby a podílí se na zpracování přehledu o činnosti jednotky, plánu služební přípravy a výcviku jednotky. Taktéž se podílí na velení jednotce při jejím nasazení a zpracovává požadavky na doplnění materiálního vybavení.²⁷

3.3.1.3 Vedoucí oddělení

Vedoucí oddělení speciální pořádkové jednotky odpovídá za akceschopnost a připravenost oddělení a řídí jeho činnost. Podílí se na organizaci přípravy a výcviku oddělení a při opatření je oprávněn podle potřeby přerozdělit disponibilní síly a prostředky oddělení na skupiny nebo družstva a určit jejich velící policisty a stanovit konkrétní úkoly a odpovědnost. Po ukončení výkonu služby získává od velitelů skupin či družstev informace o bezpečnostní situaci, výslednosti a poznatcích ze služby, které následně

²⁶ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 20.

²⁷ tamtéž

předává příslušným vedoucím k dalšímu opatření a hodnotí činnost určených policistů.²⁸

3.3.1.4 Zástupce vedoucího oddělení

Zástupce vedoucího oddělení speciální pořádkové jednotky zastupuje vedoucího oddělení v době jeho nepřítomnosti a plní jeho úkoly v plném rozsahu s výjimkou těch, které si vedoucí oddělení vyhradil nebo je povinen je vykonávat osobně. V případě, že není ve speciální pořádkové jednotce zřízeno systematizované služební místo zástupce vedoucího oddělení, může jeho povinnosti plnit určený vedoucí skupiny, případně velitel družstva.²⁹

3.3.1.5 Vedoucí skupiny

Vedoucí skupiny speciální pořádkové jednotky řídí činnost skupiny, při opatření je oprávněn podle potřeby přerozdělit síly a prostředky skupiny na družstva a určit jejich velitele se stanovením konkrétních úkolů a odpovědnosti. Po ukončení výkonu služby získává od velitelů družstev informace o bezpečnostní situaci, výslednosti a poznatcích z průběhu služby a předává je zpravidla vedoucímu oddělení k dalšímu opatření. V případě potřeby může být zastupován určeným policistou, zpravidla velitelem družstva, který v plném rozsahu plní jeho úkoly kromě těch, které si vyhradil nebo je povinen vykonávat osobně.³⁰

3.3.1.6 Velitel družstva

Velitel družstva vykonává službu podle stanoveného režimu a pokynů nadřízených. Řídí činnost policistů zařazených v družstvu a po ukončení služby získává informace o bezpečnostní situaci, výslednosti a poznatcích z průběhu služby a plní hlásnou povinnost určeným nadřízeným, kterým tyto informace předává. V případě potřeby je zastupován určeným členem družstva.³¹

²⁸ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 21.

²⁹ tamtéž

³⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 22.

³¹ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 23.

3.3.1.7 Instruktor metodik

Instruktor metodik speciální pořádkové jednotky metodicky vede instruktory služební přípravy a usměrňuje výcvik policistů, organizuje, řídí a vyhodnocuje služební tělesnou střeleckou a taktickou přípravu, včetně prověrek z kondiční zdatnosti, střelecké přípravy a nácviku použití donucovacích prostředků. Zpracovává roční plán výcviku a prověrek a předkládá vedoucímu jednotky návrhy a podněty ke zlepšení v oblasti výcviku a přípravy. Zajišťuje a organizuje výcviky a součinnostní cvičení v rámci policie a dalších složek integrovaného záchranného systému. Komunikuje a spolupracuje s dalšími speciálními pořádkovými jednotkami za účelem výměny zkušeností a společné součinnosti. Podílí se na prezentaci činnosti jednotky a při opatření je zpravidla podřízen přímo vedoucímu speciální pořádkové jednotky, případně veliteli opatření.³²

Obrázek 4: Znak odbornosti s nápisem INSTRUKTOR v polním provedení. Zdroj: <https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=75&utvar=Odbornost%20%22Instruktor%22>

3.3.1.8 Instruktor služební přípravy

Instruktor služební přípravy speciální pořádkové jednotky se účastní odborných školení, kurzů a instrukčně metodických zaměstnání a zvyšuje svou odbornost v oblasti pořádkové přípravy, kdy nově získané znalosti a dovednosti uplatňuje v praxi. Organizuje výcvik policistů a zpracovává písemné přípravy výcviku. Odpovídá za připravenost, vycvičenost a za plnění fyzických prověrek policistů jednotky. Podílí se na zpracování typových plánů zákroků a na vyhodnocení nasazení jednotky za účelem zefektivnění přípravy a výcviku jednotky. Proškoluje policisty v oblasti manipulace s ochrannými prostředky

³² Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 24.

a obsluhy a manipulace s výzbrojí, technickými prostředky a dalšími služebními pomůckami přidělenými jednotce. Instruktoři služební přípravy jsou při nasazení jednotky zpravidla zařazeni do operativního družstva.³³

3.3.1.9 Psycholog

Psycholog speciální pořádkové jednotky řeší zátěžové situace a krizové stavy policistů jednotky. Působí zejména při výcviku a výběru policistů do jednotky, kdy sleduje a vyhodnocuje jejich osobnostní předpoklady. Úkoly psychologa může plnit určený odborný pracovník krajského ředitelství policie, který není zařazen v jednotce.³⁴

3.3.1.10 Policista speciální pořádkové jednotky

Policista zařazen do speciální pořádkové jednotky plní především úkoly uvedené v kapitole 3.2 a dále plní úkoly v oblasti odborné přípravy a výcviku, soustavně zvyšuje svou odbornost a fyzickou zdatnost. Hospodárně využívá svěřené vybavení a provádí ošetřování a údržbu výstroje, výzbroje a dalšího materiálu.³⁵

3.4 Krajská pořádková jednotka

Krajská pořádková jednotka může být zřízena v každém krajském ředitelství policie. V současné době jsou krajské pořádkové jednotky zřízeny v rámci:

- Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy,
- Krajského ředitelství policie Středočeského kraje,
- Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje,
- Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje,
- Krajského ředitelství policie Pardubického kraje,
- Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje,
- Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje,

³³ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 25.

³⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 26.

³⁵ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 27.

- Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje,
- Krajského ředitelství policie Zlínského kraje,
- Krajského ředitelství policie kraje Vysočina,
- Krajského ředitelství policie Libereckého kraje,
- Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje.

Obrázek 5: Rukávový znak KPJ Ústeckého kraje. Zdroj: <https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=41&utvar=Po%F8%E1dkov%E1%20jednotka%20krajsek%E9ho%20F8editelstv%ED%20policie%20DAsteck%E9ho%20kraje>

Konceptu krajských pořádkových jednotek odpovídá i nově zřízena

- Pořádková jednotka Ochranné služby Policie České republiky.

Krajská pořádková jednotka se organizačně člení zpravidla na skupiny a družstva. Krajskou pořádkovou jednotku tvoří:

- velitel krajské pořádkové jednotky a jeho zástupce,
- velitelé skupin,
- velitelé družstev,
- instruktoři služební přípravy,
- policisté zařazení do krajské pořádkové jednotky.³⁶

³⁶ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 30.

Oddělení je fakultativní složkou krajské pořádkové jednotky a je seskupením několika určených skupin v čele s velitelem oddělení, přičemž se zpravidla jedná o určeného velitele některé ze skupin. Skupinu krajské pořádkové jednotky tvoří zpravidla pořádková jednotka územního odboru, která se obvykle skládá ze tří družstev. V případě větších krajských ředitelství policie, jako Středočeského kraje a hl. m. Prahy, je počet družstev navýšen podle potřeb krajského ředitelství policie.

Součástí krajské pořádkové jednotky jsou kromě skupin PJ územních odborů, které plní zejména úkoly zákrokových skupin a družstev, také eskortní skupina, technická skupina a kynologická skupina složená ze psovodů a služebních psů odboru služby pořádkové policie vyčleněných k plnění úkolů v pořádkové jednotce. Pořádkové jednotky mají také k dispozici i skupinu jízdní policie z oddělení služební hipologie vybavenou protiúderovými ochrannými prostředky jak policistů, tak služebních koní.

V čele krajské pořádkové jednotky stojí velitel krajské pořádkové jednotky a jeho zástupce, kdy se zpravidla jedná o pracovníky odboru služby pořádkové policie krajského ředitelství policie. Velitel a jeho zástupce plní obdobné úkoly ve vztahu ke krajské pořádkové jednotce jako vedoucí speciální pořádkové jednotky a jeho zástupce, stejně tak se tato analogie využije i pro nižší velitelské, instruktorské a další funkce v krajské pořádkové jednotce vůči funkcím ve speciální pořádkové jednotce.³⁷

Jak již bylo uvedeno, policisté KPJ vykonávají činnost v jednotce dobrovolně, nad rámec svých služebních povinností, a to na základě písemné žádosti, schválené velitelem skupiny a ředitelem krajského ředitelství policie v případě, že je v dané skupině volné místo. Uchazeč o členství v KPJ musí splňovat obdobné podmínky jako uchazeč o službu v SPJ, přičemž ověření vhodnosti spočívá obvykle v osobním pohovoru s velitelem skupiny a fakultativně z ověření fyzických a střeleckých dovedností, v podobě jednodenního zátěžového zaměstnání.

³⁷ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 31-35.

3.5 Družstva a skupiny pořádkových jednotek

Policisté pořádkových jednotek vykonávají činnost v družstvu, což je základní útvar pořádkové jednotky, tvořený zpravidla z osmi až patnácti policistů, který se podle specializace policistů člení na:

- velitele družstva,
- zástupce velitele družstva,
- člena družstva,
- štítaře družstva,
- specialistu družstva.³⁸

Skupina je tvořena několika družstvy pořádkové jednotky, tyto se dělí na:

- zákrokové,
- eskortní,
- operativní,
- technické.

3.5.1 Zázkrokové družstvo

Základní činností zákrokového družstva je zajištění prostoru, uzavření prostoru, přesun družstva, doprovody skupin a přímý zákrok proti osobám, které se dopouštějí protiprávního jednání a narušují veřejný pořádek, případně jejich omezení na osobní svobodě.³⁹

Vzhledem k tomu, že je při zákroku pořádkových jednotek často na osobní svobodě omezeno větší množství osob, jsou policisté vybaveni tzv. předváděcími lístky. Ty jsou předem částečně vyplněny již před samotným zákrokem a obsahují předem známé údaje, jako jméno a příjmení, hodnost policisty, jeho osobní evidenční číslo, útvar služebního zařazení a telefonické spojení. Po zákroku se předváděcí lístky doplní relevantními informacemi o osobě, jejím protiprávním jednáním, místě a době zákroku, použitých

³⁸ Příloha k rozkazu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 6/2015, *Cvičební řád pořádkových jednotek a speciálních pořádkových jednotek*, čl. 2.

³⁹ Příloha k rozkazu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 6/2015, *Cvičební řád pořádkových jednotek a speciálních pořádkových jednotek*, čl. 5.

donucovacích prostředcích a případných zraněních a seznamem odebraných věcí. Následně se osoba omezená na osobní svobodě i s dokumentací předává eskortní skupině či družstvu k provedení eskorty k realizační skupině.⁴⁰

3.5.2 Eskortní družstvo

Eskortní družstvo je určeno k eskortě osob omezených na osobní svobodě na předem stanovené místo a jejich střežení za účelem realizace a zpracování jejich protiprávního jednání. Před provedením eskorty se provádí bezpečnostní prohlídky osob a odebírají se zbraně a věci, které jsou způsobilé ohrozit život nebo zdraví osob. K eskortě více osob se využívá speciálních eskortních dodávkových automobilů, případně eskortních autobusů Vězeňské služby České republiky, které jsou v případě opatření předem vyžádány velitelem opatření a jsou k dispozici včetně řidiče, v rámci vzájemné spolupráce bezpečnostních sborů. Osoby jsou dále předány spolu s dokumentací, odebranými předměty a doklady příslušnému útvaru policie.

3.5.3 Operativní družstvo

Policisté zařazení do operativního družstva jsou určeni k vyhledávání a označování pachatelů protiprávního jednání a k získávání operativních informací v místě následného nasazení jednotky. Dále je lze využít pro provádění dokumentace, kontrolu trasy pochodu či průvodu a pro poskytování fyzické ochrany určeným osobám, zejména veliteli opatření, členům antikonfliktního týmu, policistům služby kriminální policie a vyšetřování, pracovníkům místní samosprávy a podobně.

V neposlední řadě provádí zákroky proti konkrétním pachatelům protiprávního jednání. Operativní družstvo vykonává službu zpravidla v neutrálním civilním oděvu a pro případ zákroku je vybaveno vhodným maskováním obličeje, ochrannými prostředky, rukávovou páskou policie, donucovacími a spojovacími prostředky. Operativní družstvo pracuje ve třech základních módech, a to v civilním oděvu bez maskování, v civilním oděvu s maskováním a vnějším označením policie, v civilním oděvu s výbavou

⁴⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 39.

a vnějšími identifikačními znaky policie, a je zpravidla přímo podřízeno veliteli opatření.⁴¹

Do povědomí veřejnosti se operativní družstva pořádkových jednotek dostala zejména v souvislosti s demonstracemi v Českých Budějovicích v roce 2013, kdy byla několika médii označena za policejní provokatéry, což ve veřejném prostoru vzbudilo řadu kontroverzních názorů a reakcí na práci policistů pořádkových jednotek v civilním oděvu při hromadných narušeních veřejného pořádku.

3.5.4 Technická skupina

Technická skupina plní úkoly technického a logistického zajištění při plnění úkolů pořádkových jednotek, zejména obsluhuje dokumentační techniku, zřizuje a obsluhuje velitelsko-štábní pracoviště a poskytuje technickou podporu. Obsluhuje speciální donucovací a technické prostředky jako vodní stříkač, akustické zařízení LRAD, obrněný transportér, mobilní zátarasy, technická vozidla, monitorovací kamerová vozidla, ženíjní a jiné pracovní nástroje. Plní úkoly v oblasti logistického zabezpečení pořádkových jednotek, do kterého spadá zajištění náhradního materiálového vybavení, stravy pro policisty, opravy poškozeného vybavení a obsluhuje s těmito činnostmi související techniku. Detekuje a identifikuje nebezpečné chemické, biologické, radiologické a nukleární látky při podezření na jejich výskyt. Dále plní úkoly na úseku pátrání po osobách a věcech, na úseku prací ve výškách a nad volnou hloubkou a vodních záchranářských prací a obsluhuje techniku a vybavení potřebnou pro tyto činnosti.⁴²

⁴¹ Příloha k rozkazu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 6/2015, *Cvičební řád pořádkových jednotek a speciálních pořádkových jednotek*, čl. 6

⁴² Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, *o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti*, v posledním znění, čl. 28.

3.6 Zvláštní odborné zaměření a specializace členů pořádkových jednotek

Do družstev pořádkových jednotek jsou začleňováni, dle aktuálních potřeb konkrétního úkolu, specialisté s patřičnou odbornou kvalifikací a zkušenostmi, jedná se o specializace:

- střelec,
- zdravotník,
- hasič,
- lezec,
- řidič,
- kameraman.

3.6.1 Střelec

Střelec je policista pořádkové jednotky, speciálně vycvičený k používání vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, což je donucovací prostředek podle § 52 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*. Jde o prostředky, které jsou díky své technické konstrukci řazeny mezi střelné zbraně, ale svými účinky se řadí mezi neletální prostředky. Jedná se především o ruční vrhač, pepperball a taser.

3.6.2 Zdravotník

Zdravotníkem pořádkové jednotky se může stát kvalifikovaný policista s ukončeným odborným zdravotnickým vzděláním, zejména v oboru zdravotnický záchranář či všeobecná zdravotní sestra a nebo policista, který absolvoval kurz s odborným zaměřením na poskytování taktické první pomoci pro policisty v přímém výkonu služby a při výkonu služby je vybaven zdravotnickým materiálem kolektivního charakteru. Takový policista používá na stejnokroji a výstrojních součástkách znak odbornosti zvláštní odborné kvalifikace s nápisem ZDRAVOTNÍK a jednotný taktický symbol modrá hvězda.⁴³

⁴³ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o *zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti*, v posledním znění, čl. 37.

U Policie České republiky jsou zavedeny dvě úrovně zdravotnického vzdělání příslušníků v podobě absolvování odborných kurzů. V první úrovni se jedná o intenzivní třídní kurz Basic life support, označovaný také jako Tactical First Responder, ve kterém se policisté proškolují v základních postupech při poskytování první pomoci v taktickém prostředí při akutních život ohrožujících stavech, podle mezinárodních standardů a postupů Tactical Emergency Casualty Care a bojové medicíny Tactical Combat Casualty Care. Kurz probíhá formou drílů a praktických modelových situací, kterým předchází základní teoretická příprava. Tento kurz je vhodný pro všechny příslušníky policie v přímém výkonu služby. Na základní kurz navazuje ještě intenzivnější pětidenní kurz druhé úrovně, zvaný Advanced Life Support, nebo také Tactical Life Saver, který rozšiřuje znalosti a dovednosti získané v předcházejícím kurzu o detailnější diagnostické metody a použití speciálního zdravotnického vybavení, který vychází z vojenského kurzu Combat Life Saver a je přizpůsoben policejní praxi a specifickým činnostem policejních útvarů.

Obrázek 6: Výcvik SPJ Praha v poskytování taktické první pomoci. Zdroj: <https://www.facebook.com/ZachranariCeskaKamenice/photos/4375220315850639>

3.6.3 Hasič

Hasič je policista pořádkové jednotky, který absolvoval kurz s odborným zaměřením na výkon činností protipožární ochrany a je oprávněn pracovat s určenou hasicí technikou a dalšími pomůckami. Po absolvování kurzu a získání odborné způsobilosti, obvykle v gesci Hasičského záchranného sboru České republiky, obsluhuje motorovou řetězovou pilu a rozbrušovací pilu a další nástroje se spalovacím nebo elektrickým motorem. Používá znak odbornosti zvláštní odborné způsobilosti s nápisem HASIČ.⁴⁴

Hasič také prochází zdravotnickými kurzy taktické první pomoci a instrukčně metodickými zaměstnáními a spolupracuje se zdravotníkem družstva či skupiny, kterého zastupuje v době jeho nepřítomnosti. Je vybaven speciálními nehořlavými ochrannými prostředky, taktickým batohem s nehořlavou dekou, ručním hasicím přístrojem, hasicími spreji či technickými prostředky k násilným vstupům a překonávání překážek.

3.6.4 Lezec

Mezi členy technické skupiny patří policisté, kteří absolvovali kurz s odborným zaměřením na práce ve výškách a nad volnou hloubkou, používají horolezecký materiál a další potřebné vybavení a při plnění služebních úkolů zajišťují a propátrávají exponovaná místa, zajišťují bezpečný průchod přes exponovaná místa dalším policistům a dalším příslušníkům složek integrovaného záchranného systému a spolupracují s Leteckou službou Policie České republiky.⁴⁵

3.6.5 Řidič

Řidiči pořádkových jednotek řídí vozidla s právem přednostní jízdy, k jejichž řízení je třeba jiné řidičské oprávnění než řidičské oprávnění pro skupinu B nebo jejich obsluha vyžaduje odborné znalosti. Jedná se zejména o vozidla nad 3,5 tuny, vodní stříkač, autobusy, mikrobusy, obrněný transportér, velitelsko-štábní vozidlo, mobilní operační centrum a terénní čtyřkolky.

⁴⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 37.

⁴⁵ tamtéž

3.6.6 Kameraman

V každé skupině pořádkové jednotky je zřízena funkce kameramana, který spolupracuje s velitelem skupiny, případně s veliteli družstev. Dokumentuje protiprávní jednání osob, okolnosti předcházející služebnímu zákroku, průběh služebního zákroku pořádkových jednotek a použití donucovacích prostředků včetně zákonných výzev před provedením služebního zákroku, zaznamenává kontroly totožnosti osob a předávání osob omezených na osobní svobodě eskortní skupině pomocí audiovizuální techniky. Pořízené záznamy uchovává a poskytuje kompetentním orgánům pro potřeby vyhodnocení oprávněnosti a přiměřenosti služebního zákroku.

3.7 Výstroj, výzbroj a speciální vybavení pořádkových jednotek

Každý policista pořádkové jednotky musí být pro zajištění řádného výkonu služby vyzbrojen, vystrojen kvalitními osobními ochrannými prostředky, taktickým vybavením, zdravotnickým materiálem a donucovacími prostředky.

3.7.1 Výstroj

Výstroj policistů pořádkových jednotek lze rozdělit na výstroj a materiál jednotlivce a na kolektivní materiál s přihlédnutím k odbornému zaměření, čímž je míněno speciální technické vybavení. Výstroj a speciální vybavení je stanoveno přílohou č. 2 k PPP č. 130/2020.

Od roku 2000 do období mezi lety 2016 až 2019 byli příslušníci krajských pořádkových jednotek vybaveni plastovými protiúderovými celotělovými chrániči, mnohdy poškozenými a značně opotřebovanými nebo s prošlou dobou expirace, a bez jakékoliv balistické ochrany, což bylo v souvislosti s aktuálními bezpečnostními hrozbami již naprosto nedostačující vybavení. Mezi lety 2016 a 2019 došlo k významnému pokroku v oblasti osobních ochranných prostředků. V této době došlo k obměně již zastaralých plastových protiúderových chráničů, které byly nahrazeny moderními multifunkčními ochrannými komplety 3 v 1, které slouží jako balistická ochrana, protiúderová ochrana a současně jako modulární taktická vesta. Těmito multifunkčními komplety se podařilo postupně vybavit všechny příslušníky speciálních i krajských pořádkových jednotek, čímž došlo

ke sjednocení výstroje jednotlivce a rapidnímu zvýšení rychlosti kompletního zákrokového ustrojení, komfortu nošení a ochrany policistů.

Multifunkční komplet se skládá z balistické vesty, která je doplněna balistickými chrániči krku, ramen a slabin, vše s balistickou odolností dle normy NIJ IIIA, přičemž balistické chrániče lze z vesty sejmout podle potřeb jednotlivce např. ke zvýšení pohyblivosti. Vesta dále obsahuje protiúderovou vložku v přední a zadní části s odolností proti úderu a probodnutí v normě TON 2, kterou lze vyjmout a vložením přídavných balistických plátů zvýšit balistickou odolnost vesty na stupeň odolnosti NIJ IV. Vnitřní část vesty je vyrobena z 3D síťoviny, která zajišťuje prodyšnost a přispívá k lepší termoregulaci. Svrchní část vesty je osazena MOLLE vazbou, která umožňuje na vestu variabilně rozmístit a upevnit sumky, pouzdra a další taktické vybavení, přesně podle preferencí uživatele, kdy součástí kompletu je sada laserově vyřezávaných pouzder, obsahující sumky na pistolové, samopalové či puškové zásobníky, zásahové výbušky, pouzdro na radiostanici, lékárníčku, pouta či universální

Obrázek 7: Multifunkční komplet 3 v 1. Zdroj: <https://www.fenix-protector.com/produkt/golem/>

pouzdra na administrativní pomůcky a další vybavení, čímž komplet nahrazuje a funkčně převyšuje dosud zvláště užívané taktické vesty. Do zádového panelu vesty lze vložit picí vak o objemu až 3 litry. Vesta je osazena několika velcro panely se suchým zipem, v přední i zadní části a na balistických chráničích ramen, pro umístění vnějšího označení policie, osobního identifikačního čísla, hodnostního označení, příslušnosti k jednotce a podobně. Na zadní části vesty je situováno madlo pro nouzové odtažení zraněného policisty.

K ochraně končetin slouží holenní, kolenní a loketní chrániče odolné proti úderu a probodnutí v normě TON 1 a taktické rukavice s ochranou kloubů.

Typickým znakem policejních těžkoooděnců je černá protiúderová ochranná přilba Schuberth P100N s kouřovým ochranným štítem a zátylníkem, která má kompatibilní upevňovací systém s přidělenou ochrannou plynovou maskou, kterou lze nasadit na obličej bez nutnosti sundání přilby.

Součástí výstroje jednotlivce je termoprádlo, kukla a kombinéza, vše z nehořlavých materiálů, a taktická holeňová obuv s funkční klima membránou. Pro případ déle trvajících nasazení jsou policisté vybaveni samonafukovací karimatkou, spacím pytle, taktickým batohem o objemu cca 50 l a hydratačním vakem pro zajištění pitného režimu i po dobu přímého nasazení. Ve výbavě nechybí výkonná osobní taktická svítilna, multifunkční kleště nebo střelecké protistřepinové brýle s výměnnými skly.

Policisté pořádkových jednotek byli v nedávné době nově vybaveni osobními lékárníčkami zvanými IFAK (Individual First Aid Kit), které jsou vybaveny potřebným zdravotnickým materiálem, který slouží primárně k sebezáchraně policisty při masivním krvácení. Lékárníčka obsahuje taktické škrtidlo CAT (Combat Application Tourniquet) sedmé generace, které lze použít k sebezáchraně a aplikovat jej na poraněnou končetinu pouze jednou rukou, dále škrtidlo SWAT-T, izraelský tlakový obvaz, izotermickou fólii a chirurgické rukavice.

3.7.2 Výzbroj

„Policisté jsou oprávněni k plnění úkolů policie držet, nosit a jinak používat zbraně všech kategorií stanovených jiným právním předpisem a bezpečnostní materiál podle jiného právního předpisu.“⁴⁶

Oprávnění a podmínky k použití zbraně a donucovacích prostředků jsou legislativně vymezeny v ustanoveních § 51 až § 59 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Stále nejrozšířenější palnou zbraní osobního vyzbrojení policistů pořádkových jednotek i všech příslušníků policie je samonabíjecí pistole české výroby CZ 75D Compact ráže 9 x 19, která je ve výzbroji Policie České republiky

⁴⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění, § 110.

již přes dvacet let. Podle nové systemizace služebních zbraní dochází k postupnému přezbrojování policistů na vyhlášené rakouské samonabíjecí pistole Glock 17, taktéž v ráži 9 x 19, kdy jako první byly přezbrojeny speciální pořádkové jednotky. Částečně jsou přezbrojeny i některé krajské pořádkové jednotky, avšak v současné době se plánované přezbrojování z ekonomických důvodů zpomalilo, ne-li zcela zastavilo. Od roku 2014 policie plošně používá v ráži 9 x 19 střelivo s řízenou deformací, které má oproti běžnému celoplášťovému střelivu větší zastavovací účinek, nižší průbojnost, a je bezpečnější z hlediska možného odrazu střely. Avšak při zásahu živého cíle působí v lidské tkáni závažnější následky vlivem deformace střely.

Palnými zbraněmi skupinového vyzbrojení, tedy dlouhými zbraněmi v podobě samopalů, brokovnic a útočných pušek jsou vybaveny především speciální pořádkové jednotky, které disponují samopaly německé zbrojovky Heckler & Koch MP5 A5 v ráži 9×19, útočnými puškami Heckler & Koch G36 v ráži 5,56×45 a brokovnicemi, které s postupem času v policejní praxi ztrácejí využití. Dlouhé zbraně jsou zpravidla osazeny kolimátory pro snazší zacílení. Krajské pořádkové jednotky jsou dlouhými zbraněmi vybavovány spíše výjimečně, dle možností konkrétního krajského ředitelství policie, avšak nová systemizace služebních zbraní výhledově počítá s přidělením samopalů a útočných pušek i krajským pořádkovým jednotkám.

Do výzbroje policistů pořádkových jednotek lze zařadit i neletální prostředky, tedy donucovací prostředky podle § 52 zákona o *Policii České republiky*.

Do této kategorie patří prostředky s dočasně zneschopňujícími účinky a to v podobě slzotvorných, elektrických nebo jiných prostředků, kdy v prostředí pořádkových jednotek najdou praktické využití především slzotvorné donucovací prostředky, které se používají ve formách velkokapacitní tekuté střely nebo gelu o objemu 400 ml, ve formě slzných granátů, buď ručně hozených nebo vystřelených pomocí ručního vrhače, či v podobě slzotvorné tekuté příměsi při použití vodního stříkače.

Základním donucovacím prostředkem je obušek, a to v podobě obušku s příčnou rukojetí zvaného tonfa, kaleného teleskopického obušku či dlouhého pryžového obušku. Případně v podobě jiného úderného prostředku, což je v podstatě cokoliv, čím je možné provést tupý úder proti tělu, tedy například svítilna, nádoba slzotvorného spreje a podobně.

Do výzbroje policistů pořádkových jednotek dále patří zásahová výbuška typu P1 a P2, jedná se o pyrotechniku, která vytváří výrazný akustický a světlený efekt, který působí zejména na smyslové ústrojí a psychiku osob, čímž je krátkodobě paralyzuje. Využívá se při zákrocích proti agresivním skupinám osob a davu nebo při omezování osobní svobody nebezpečných pachatelů.

Obrázek 8: Ruční víceranný vrhač Milkor MGL při nasazení SPJ Praha. Zdroj: <https://tydenikpolicie.cz/milkor-mgl-nove-ve-vybave-prazske-specialni-poradkove-jednotky/>

Specifickým donucovacím prostředkem pořádkových jednotek je vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky. Jak již bylo uvedeno v části 3.6.1, do této kategorie spadají jednoranné ruční vrhače Heckler & Koch 69 a 169 ráže 40 x 46 a šestiranný vrhač Milkor MGL. Těmito vrhači lze střílet již zmíněné slzné granáty, pryžové míčky s výrazným zastavovacím účinkem či dýmovnice. Tyto zbraně v rukou pořádkových jednotek působí výrazným psychologickým

efektem, vzbuzují patřičný respekt a odrazují agresory od případných útoků na policisty.

Druhým vrhacím prostředkem majícím povahu střelné zbraně je pepperball. Jedná se o speciálně upravenou pušku, podobající se paintballové zbrani, která na principu stlačeného vzduchu vystřeluje kuličky se slzotvornou dráždivou látkou, značkovací střelivo s těžko omyvatelnou barvou, za účelem označení pachatelů protiprávního jednání, či kombinované kuličky obou druhů látek, s přesným dostřelem cca 30 metrů.

Třetím vrhacím prostředkem majícím povahu střelné zbraně ve výzbroji pořádkových jednotek je Taser X26, pokud je použit distanční formou v podobě výstřelu dvou elektrických sond, které působí na centrální nervovou soustavu na příčně pruhované svalstvo. Při zásahu taserem je útočník ihned paralyzován a zpravidla nekontrolovatelně padá k zemi. Taser lze použít i kontaktní formou, v tomto případě se nejedná o použití vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně, ale o použití elektrického dočasně zneschopňujícího prostředku dle § 52 písm. b) zákona o *Policii České republiky*.⁴⁷

3.7.3 Speciální vybavení pořádkových jednotek

Standardně jsou pořádkové jednotky pro zajištění akceschopnosti vybaveny potřebným počtem služebních dopravních prostředků, v podobě mikrobuseů pro přepravu družstev, převážně na podvozcích VW Transporter a VW Crafter v barevném provedení policie. Některá vozidla disponují speciálním ochranným drátěným programem, který slouží k ochraně skel, zvláštního výstražného zařízení a osvětlení vozidla před poškozením létajícími předměty a k ochraně posádky vozidla. Každá skupina pořádkové jednotky má k dispozici velitelské vozidlo, které zároveň slouží jako mobilní kancelář velitele skupiny a koordinační centrum, a je vybaveno speciálním kolektivním materiálem, například v podobě spojovací a dokumentační techniky, náhradních radiostanic a zdrojů k radiostanicím, elektrocentrálou, zdravotnickým materiálem, vakuovou matrací a vakuovými dlahami pro fixaci raněných, osvětlovacími

⁴⁷ HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1, str. 33-35.

prostředky, dopravními kužely, proměnlivou světelnou tabulí a dalším technickým vybavením.

Speciální vybavení pořádkových jednotek lze dělit na speciální služební dopravní prostředky, kterými jsou například terénní vozidla se zvýšenou průchodností v terénu, terénní čtyřkolky, velitelsko-štábní vozidla, monitorovací vozidla, obrněná kolová vozidla, vozidla vybavena akustickým zařízením LRAD, motorové čluny, rafty a na speciální technické vybavení, které bývá zpravidla součástí výbavy technických vozidel technických skupin, případně podle potřeby daného nasazení jím jsou dovybavena běžná zásahová vozidla.

Speciálním technickým vybavením disponují ve větší míře speciální pořádkové jednotky, které i podle místa dislokace a specifikací okolního terénu využívají různorodé vybavení, například SPJ Moravskoslezského kraje má ve výbavě několik skialpinistických setů pro výkon služby ve vysokohorských oblastech Beskyd a Jeseníků, kde vybraní policisté SPJ působí v zimním období zejména preventivně, poskytují součinnost strážcům přírody, ale zapojují se i do záchranných a pátracích akcí Horské služby nebo provádí kontroly těžce přístupných rekreačních a chatových oblastí na lyžích.

Tato jednotka také využívá speciální technické vozidlo na terénním podvozku Iveco Daily. Vozidlo je vybaveno potřebným technickým materiálem pro okamžitý zásah, a tak, aby byla jednotka soběstačná i v případě delšího výjezdu. Mimo nadstandardní vybavení a příslušenství poskytuje nástavba vozidla i prostor pro odpočinek zasahujících policistů. Vybavení vozu zahrnuje lezecké vybavení, balistický štít, prostředky pro poskytnutí první pomoci, hydraulické vyprošťovací nářadí a ženíjní nářadí a mnoho dalšího. Vozidlo bývá využíváno při bezpečnostních opatřeních a zásazích složek integrovaného záchranného systému na celém území České republiky.⁴⁸

⁴⁸ policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Slavnostní předání nového technického vozidla*, [online]. [cit. 10.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/slavnostni-predani-noveho-technickeho-vozidla.aspx>

Obrázek 9: Vybavení speciálního technického vozidla Iveco Daily SPJ Moravskoslezského kraje.

Zdroj: <https://www.krimi-plzen.cz/a/iveco-daily-4x4-policie-technicke-vozidlo-pro-specialni-poradkovou-jednotku-2017-09-28-172106/>

Některé speciální pořádkové jednotky využívají bezpilotní letecké prostředky pro monitorování a dokumentaci místa zásahu, především při demonstracích, pochodech či při pátracích akcích nebo pro poskytnutí součinnosti policejním orgánům například při ohledání místa činu.

Do výbavy pořádkových jednotek byly zahrnuty i prostředky pro záchranu osob na vodní hladině, rafty, záchranné vesty, záchranářský házecí pytlík, ochranné přilby a suché obleky, neboť pořádkové jednotky byly v minulosti mnohokrát nasazeny při povodních po celé České republice a jsou předurčeny a cvičeny pro záchranu osob z vodní hladiny.

Speciálního vybavení potřebného pro zajištění kompletní škály činností pořádkových jednotek je nepřeborné množství, proto jsou v práci zmíněny pouze, z mého pohledu, zajímavější druhy vybavení, které se doposud tak často neobjevovaly v obdobných pracích.

Za představení stojí nejnovější přírůstek vozového parku Speciální pořádkové jednotky Krajského ředitelství hl. m. Prahy v podobě mobilního operačního centra.

Obrázek 10: Mobilní operační centrum SPJ Praha. Zdroj: <https://www.policie.cz/clanek/policiste-maji-k-dispozici-nove-unikatni-mobilni-operacni-centrum.aspx>

„Jedná se o vozidlo Mercedes-Benz Arocs 2542 L NR se speciální nástavbou vyrobenou v České republice. Vozidlo je koncipováno jako nezávislé mobilní pracoviště, které bude prioritně využíváno pro společné zásahy integrovaného záchranného systému, při rizikových bezpečnostních opatřeních, dále při bezpečnostních opatřeních s účastí většího počtu osob (stovky, tisíce), mimořádných opatřeních jako je např. pátrání po pohřešovaných osobách či při živelných pohromách na území hlavního města Prahy.

Vozidlo je rozdělené na dvě samostatná pracoviště s kapacitou až dvanácti policistů s plným přístupem do systémů Policie ČR, s vlastním zdrojem elektrické energie včetně patřičné zálohy. Nástavba má vysouvací pravý bok, díky němuž lze okamžitě rozšířit vnitřní prostor pracoviště. Při vstupu do zástavby vozidla lze použít dva samostatné vchody (zadní a boční).

Komplexní systém vozidla obsahuje nejen technologické prostředky pro vytvoření propojení do policejních systémů, ale i rozšířené možnosti

radiokomunikace, s možností např. vykrytí prostory s nedostatečným pokrytím mobilní sítě či signálem radiostanic používaných policisty. Doplňujícím vybavením jsou zařízení pro pátrací akce, jako je lokalizace jednotlivců v nepřístupném terénu, osobní termovize a další. Vozidlo má samostatnou vlastní ochranu doplněnou i o celookruhový systém kamer, včetně střešních.“⁴⁹

Toto speciální nákladní vozidlo si sami navrhli policisté SPJ Praha, bude sloužit jako řídicí pracoviště pro štáb velitele zásahu všem složkám integrovaného záchranného systému při mimořádných událostech a bezpečnostních opatřeních většího rozsahu. Vozidlo bylo darováno a financováno hl. m. Prahou a jeho cena i s kompletní nástavbou činila třicet miliónů korun.⁵⁰ Díky takto vybavenému mobilnímu operačnímu centru bude pro velitele opatření a velitele zakročující pořádkové jednotky snazší koordinovat a řídit zákroky pod jednotným velením, což by mohlo pomoci odstranit zavedený nešvar v podobě delegování iniciativy a odpovědnosti za použití donucovacích prostředků na velitele družstev a skupin pořádkových jednotek, ke kterému hojně dochází.

Obrázek 11: Vozidlo Ford Ranger se zařízením LRAD SPJ Brno. Zdroj: <https://tydenikpolicie.cz/kvuli-jednani-senatu-o-novele-pandemickeho-zakona-dorazily-do-prahy-desitky-demonstrantu-policie-pripravila-bezpecnostni-opatreni/>

⁴⁹ policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Policisté mají k dispozici nové unikátní mobilní operační centrum*, [online]. [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policiste-maji-k-dispozici-nove-unikatni-mobilni-operacni-centrum.aspx>

⁵⁰ tamtéž

Dalším nevšedním kusem techniky je terénní vozidlo v civilním provedení Ford Ranger Double Cab Limited s pohonem všech kol brněnské speciální pořádkové jednotky. Toto vozidlo je vybaveno akustickým zařízením LRAD (Long Range Acoustic Device) se směrovým reproduktorem, které lze využít pro předávání pokynů a zákonných výzev při hromadných akcích a demonstracích.

Zařízení vysílá ohraničený zvukový paprsek v určitém směru v kuželu o úhlu od 15° do 30°. Ovládací panel zařízení je umístěn uvnitř služebního vozu, jímž lze spustit předem uložené základní výzvy nebo dát výzvu mluveným slovem pomocí mikrofону. Dle výrobce je komunikace prostřednictvím tohoto zařízení srozumitelná až na vzdálenost 1700 metrů. Zařízení také slouží jako donucovací prostředek podle ustanovení § 52 písm. b) zákona o *Policii České republiky*, přesněji jako jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek. Zařízení vydává extrémně nepříjemný vysokofrekvenční zvuk na pokraji snesitelnosti, který má za cíl přinutit skupinu osob, aby upustila od svého protiprávního jednání a rozešla se. Účinnost donucovacího prostředku je cca 300 metrů ve směru před reproduktorem, s maximální hlasitostí 143 decibelů v blízkosti do 1 metru před reproduktorem.⁵¹

3.8 Výcvik příslušníků pořádkových jednotek

Obsah výcviku příslušníků pořádkových jednotek vychází zejména z pokynu policejního prezidenta o *zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti*, z ročního plánu výcviku schváleného ředitelem krajského ředitelství policie a ze *cvičebního řádu pořádkových jednotek*. Služební příprava policistů pořádkové jednotky se skládá zejména z těchto druhů činností:

- pořadové přípravy,
- pořádkové přípravy,
- taktické přípravy,
- střelecké přípravy,
- kondiční přípravy,

⁵¹ tydenikpolicie.cz: zpravodajský portál o činnosti IZS, *Brněnská Speciální pořádková jednotka nově disponuje zařízením LRAD*, [online]. [cit. 11.2.2022]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/brnenska-specialni-poradkova-jednotka-nove-disponuje-zarizenim-lrad/>

- sebeobrany a nácviku použití donucovacích prostředků,
- speciální přípravy,
- psychologické přípravy,
- organizačně řídicí přípravy.⁵²

Nácvik činností pořádkové jednotky jako celku se provádí nejméně šestkrát ročně. Výcvik na úrovni skupiny krajské pořádkové jednotky probíhá zpravidla osmkrát až desetkrát ročně v podobě jednodenního zaměstnání a je zaměřen podle potřeb skupiny na výše uvedené oblasti. U speciálních pořádkových jednotek je intenzita a četnost výcviku výrazně vyšší, takřka na každodenní bázi. Za účelem sevcvičenosti krajských a speciálních pořádkových jednotek a předávání praktických zkušeností probíhají několikrát do roka větší součinnostní cvičení, kterých se účastní vybrané speciální pořádkové jednotky, několik krajských pořádkových jednotek, kynologické a hipologické skupiny a antikonfliktní týmy, případně i zahraniční pořádkové jednotky. Součinnostní cvičení se skládá z několika na sebe navazujících modelových situací, kterých se účastní řádově několik set policistů a figurantů.

Dále je součástí výcviku pořádkových jednotek příprava na mimořádné události, která se provádí ve spolupráci s dalšími složkami integrovaného záchranného systému a speciální příprava, která se koná několikrát ročně v podobě instrukčně metodických zaměstnání pro velitele, instruktory, hasiče, zdravotníky, kameramany, řidiče, dále pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou, práce s motorovou řetězovou a rozbrušovací pilou, topografii a orientaci v terénu, činnost vůdce malého plavidla, vodní záchranné práce na klidné a na divoké vodě.

Od roku 2016 pravidelně probíhá policejní mistrovství České republiky speciálních pořádkových jednotek i za mezinárodní účasti, které je tvořeno náročnými disciplínami služební přípravy. V posledních dvou ročnících 2018 a 2021 zvítězilo družstvo SPJ Ústeckého kraje. Krajská pořádková jednotka Ústeckého kraje, v době před pandemickou situací, pořádala také obdobná

⁵² Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, v posledním znění, čl. 17.

srovnávací cvičení ve formě zátěžového pochodu pro příslušníky krajských pořádkových jednotek. Poslední ročník proběhl v roce 2019 a zvítězilo družstvo pořádkové jednotky územního odboru Teplice.

Činnost pořádkových jednotek Policie České republiky v oblasti výcviku od začátku roku 2020 neblaze ovlivňuje celosvětová pandemie onemocnění COVID-19, kvůli které byl výcvik nejen policistů pořádkových jednotek téměř na dva roky zcela pozastaven, kdy policie plnila jiné úkoly k zajištění vnitřní bezpečnosti. Vliv pandemie se také citelně promítá do personální situace v celé policii. V oblasti pořádkových jednotek zejména v krajských pořádkových jednotkách došlo a stále dochází, během relativně krátké doby, k vysoké fluktuaci příslušníků. To se negativně projevuje na připravenosti, secvičenosti a akceschopnosti pořádkových jednotek, které rychle přicházejí o zkušené policisty. Tito buď na vlastní žádost ukončují služební poměr nebo jsou v některých případech z důvodu personálních podstavů na základních útvech nuceni k nedobrovolnému vystoupení z řad pořádkové jednotky. Pro celou policii platí, že zkušené policisté se budou jen velmi těžko nahrazovat. S nástupem nových generací již lze pozorovat snížení kvality a profesionality veřejno-pořádkové činnosti policie, neboť nové mladé policisty nemá kdo řádně zaučit, počty policistů na základních útvech klesají, jejich zatíženost je neúměrně vysoká, především díky stále narůstajícím administrativním úkonům, a nezbývá čas na nic jiného, než na zajištění základní akceschopnosti oslabených základních útvarů.

Závěr

Ačkoliv si Policie České republiky v posledních letech udržuje vysokou důvěru veřejnosti, její pořádkové jednotky jsou stále občany vnímány spíše negativně, hlavně jako represivní složky sloužící k potlačení svobody slova, rozhánění nepohodlných demonstrantů a upevnění politické moci, na jejichž příslušníky je nahlíženo s jakýmsi odporem či opovržením, již od dob Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti.

Je třeba si uvědomit, že demokracie a svoboda není bezbřehá, práva a svobody jednotlivce končí tam, kde začínají práva a svobody druhého a vedle lidských práv existují i povinnosti, ale i morální a etické zásady. Pořádkové jednotky jsou nenahraditelnou a nepostradatelnou složkou Policie České republiky k zajištění bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku a bezporuchového chodu společnosti. O čemž svědčí fakt, že pořádkové jednotky Policie České republiky byly v roce 2020 nasazeny v 9476 případech a v roce 2019 téměř v 10000 případech. Rušení pořádkových jednotek se v minulosti neosvědčilo a dlouhá léta trvalo, než se pořádkové jednotky dostaly jak personálně, tak materiálně na požadovanou vyhovující úroveň moderní doby.

Příslušníci pořádkových jednotek jsou profesionálové, kteří své služební povinnosti plní na základě zákonného zmocnění, nestranně, apoliticky a svědomitě, s nasazením vlastního života, a zaslouží si respekt a uznání. Jak již bylo uvedeno, zákroky policie s využitím oprávnění k použití donucovacích prostředků, se kterými jsou pořádkové jednotky spojovány, jsou až krajní prostředek v situacích, kdy dané nebezpečí nelze odvrátit jiným způsobem. Zákroky představují jen zlomek rozsáhlé a vysoce specializované činnosti pořádkových jednotek, nad kterými převažuje preventivní činnost a zásahová činnost při mimořádných událostech v rámci integrovaného záchranného systému. Profesionalita těchto záchranných prací zlepšuje profil těžkooděnců v očích veřejnosti. Před nasazením pořádkových jednotek působí na osoby, proti kterým má zákrok směřovat, policejní antikonfliktní týmy, jejichž snahou je prostřednictvím komunikace nenásilným jednáním předcházet agresivnímu

jednání osob a odradit je od páchání protiprávního jednání, případně vysvětlit smysl a účel opatření a konkrétního postupu policie, potažmo upozornit na zákonné povinnosti policie v případě spáchání protiprávního jednání.

Za posledních deset let došlo k významnému rozvoji pořádkových jednotek po všech stránkách, k modernizaci materiálního vybavení, výstroje, výzbroje a vozového parku v rámci celé policie. Kamenem úrazu je však personální situace, která není příznivá a z dlouhodobého hlediska je současný stav neudržitelný, což by mohlo ohrozit postavení České republiky na předních příčkách v žebříčku nejbezpečnějších zemí světa. Policii České republiky je nutné personálně stabilizovat a posílit, příslušníky motivovat, stimulovat a vytvářet jim vhodné podmínky pro výkon služby tak, aby byla PČR konkurence schopná na trhu práce. Ačkoliv byl v nedávné době v bezpečnostních sborech za tímto účelem zaveden stabilizační příspěvek, jeho realizace v praxi je naprosto nedostatečná a prozatím postrádá svůj smysl. Dle mého názoru působí na příslušníky spíše opačným demotivačním způsobem, kdy příslušníci vnímají jeho přerozdělování na základě zkreslených statistických údajů, o administrativně, nikoliv však reálně, obsazených tabulkových místech, jako nespravedlivé. Na základě dlouhodobého pozorování a vyhodnocování nálad uvnitř policie lze konstatovat, že doba od začátku pandemické krize je jednou z těch nejsložitějších v historii Policie České republiky, která nyní prochází značnou zatěžkávací zkouškou. Do toho svět přechází z pandemické krize do řešení válečného konfliktu ve východní části Evropy, čímž se současná negativní situace v bezpečnostních sborech zcela jistě prohloubí, a dopady lze jen těžko predikovat.

Vzhledem k tomu, že problematika činnosti pořádkových jednotek je poměrně obsáhlá, nebylo možné v této práci popsat komplexně celou problematiku hlouběji do detailů. Přesto se domnívám, že cíl práce, kterým bylo determinovat problematiku pořádkových jednotek Policie České republiky a přiblížit tuto specifickou policejní činnost jak příslušníkům bezpečnostních sborů, tak laické veřejnosti, byl naplněn a doufám, že tato práce povede ke zlepšení obrazu pořádkových jednotek v očích veřejnosti a rozšíří její povědomí o této specifické policejní činnosti.

Seznam použité literatury

Monografie

DALECKÝ, Jan. *Vybrané problémy služby pořádkové policie*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-303-1.

FILÁK, Antonín. *Policejně bezpečnostní činnost a její hlavní organizačně taktické formy*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-135-1.

FILÁK, Antonín. *Teoretické a právní aspekty pořádkové činnosti policie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-074-6.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 7. aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1.

HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. *Činnost policejních služeb: stav k 1.6.2019*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

HUNDÁK, Štefan. *Policejně-bezpečnostní situace, její analýza, identifikace a hodnocení*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2002.

MACEK, Pavel a David ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5.

Zákonná úprava a interní akty řízení

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*, v posledním znění

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. *Listina základních práv a svobod*, v posledním znění

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. *o bezpečnosti České republiky*, v posledním znění

Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, v posledním znění

Zákon č. 361/2003 Sb. *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, v posledním znění

Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, *o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti*, v posledním znění

Příloha k rozkazu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 6/2015, *Cvičební řád pořádkových jednotek a speciálních pořádkových jednotek*
Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o *plnění základních úkolů služby pořádkové policie*, v posledním znění

Webové stránky a elektronické zdroje

HRINKO, Martin. *Speciální policejní jednotky v systému bezpečnosti* [online]. [cit. 27.01.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/specialni-policejni-jednotky-v-systemu-bezpecnosti-110897.html?mail>

MUZIKANTOVÁ, Marie. *Pohotovostní pluk VB MV ČSR (1969) 1970-1990 (Nástin organizačního vývoje)*. Sborník Archivu Ministerstva vnitra 2/2004, Odbor archivní a spisové služby MV ČR. Praha 2004, s. 75-95. [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik2-2004/pohotovostni_pluk.pdf

policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Policisté mají k dispozici nové unikátní mobilní operační centrum*, [online]. [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policiste-maji-k-dispozici-nove-unikatni-mobilni-operacni-centrum.aspx>

policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Pořádkové jednotky a antikonfliktní týmy*, [online]. [cit. 1.1.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkove-jednotky-a-antikonfliktni-tymy.aspx>

policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *právní předpisy* [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-pravni-predpisy.aspx>

policie.cz: internetový portál Policie České republiky, *Slavnostní předání nového technického vozidla*, [online]. [cit. 10.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/slavnostni-predani-noveho-technickeho-vozidla.aspx>

Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu, Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2004, [online]. [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://www.frydlantno.cz/html/soubory/mimoradne-udalosti/3_prirucky/7_Slovník_KR.pdf

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2020, Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2021 [online]. [cit. 30.12.2021]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/a-portal.pcr.cz>: intranetový portál Policie České republiky, *Speciální pořádková jednotka* [online]. [cit. 27.1.2022]. Dostupné z: <https://a-portal.pcr.cz/nrvs/spj/SitePages/historie.aspx>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Útok na policejní hlídku při zasedání MMF a Světové banky v Praze dne 26. září 2000. Autor: Dan Materna. Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/patnact-let-od-zasedani-mmf-v-praze.A150916_130622_domaci_cen/foto/JB5e2abd_mat2.jpg	17
Obrázek 2: Amokové družstvo SPJ Ústeckého kraje při taktickém cvičení složek IZS v Teplicích. Zdroj: https://teplicky.denik.cz/galerie/fotografie-ze-cviceni-pri-prepadeni-hotelove-skoly.html?back=4090675493-669-15&photo=24	19
Obrázek 3: Rukávový znak SPJ Praha. Zdroj: https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=51&utvar=Speci%20po%20F8%20E1dkov%20Ojednotka%20kraj%20F8editelstv%20policie%20hlavn%20m%20Pr ahy.....	20
Obrázek 4: Znak odbornosti s nápisem INSTRUKTOR v polním provedení. Zdroj: https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=75&utvar=Odbornost%20Instruktor%20	25
Obrázek 5: Rukávový znak KPJ Ústeckého kraje. Zdroj: https://policie4u.cz/index.php?id=7&grid=41&utvar=Po%20jednotka%20kraj%20F8editelstv%20policie%20DAsteck%20kraj	27
Obrázek 6: Výcvik SPJ Praha v poskytování taktické první pomoci. Zdroj: https://www.facebook.com/ZachranariCeskaKamenice/photos/4375220315850639	33
Obrázek 7: Multifunkční komplet	36
Obrázek 8: Ruční víceranný vrhač Milkor MGL při nasazení SPJ Praha. Zdroj: https://tydenikpolicie.cz/milkor-mgl-nove-ve-vybave-prazske-specialni-poradkove-jednotky/ . 39	39
Obrázek 9: Vybavení speciálního technického vozidla Iveco Daily SPJ Moravskoslezského kraje. Zdroj: https://www.krimi-plzen.cz/a/iveco-daily-4x4-police-technicke-vozidlo-pro-specialni-poradkovou-jednotku-2017-09-28-172106/	42
Obrázek 10: Mobilní operační centrum SPJ Praha. Zdroj: https://www.policie.cz/clanek/policiste-maji-k-dispozici-nove-unikatni-mobilni-operacni-centrum.aspx	43
Obrázek 11: Vozidlo Ford Ranger se zařízením LRAD SPJ Brno. Zdroj: https://tydenikpolicie.cz/kvuli-jednani-senatu-o-novele-pandemickeho-zakona-dorazily-do-prahy-desitky-demonstrantu-police-pripravila-bezpecnostni-opatreni/	44

Seznam použitých zkratk

IAŘ	Interní akt řízení
IZS	Integrovaný záchranný systém
KPJ	Krajská pořádková jednotka
LRAD	Akustické zařízení (Long Range Acoustic Device)
MMF	Mezinárodní měnový fond
PČR	Policie České republiky
PJ	Pořádková jednotka
PPP	Pokyn policejního prezidenta
SPJ	Speciální pořádková jednotka
VB	Veřejná bezpečnost